

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І
ТОРГІВЛІ»**

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ ТА ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм»

Полтава - 2015

Автор: Тараненко О. О., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу, к. е. н.

Рецензенти: Сагалакова Н. О., кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри туризму та рекреації Київського національного торговельно-економічного університету

Шуканова А. А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри географії та краєзнавства Полтавського національного педагогічного університету імені

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні кафедри туристичного та готельного бізнесу

УЗГОДЖЕНО

Голова науково-методичної групи з напрямку
підготовки 6.140103 «Туризм»

СХВАЛЕНО

Голова науково-методичної Ради університету

ВСТУП

Метою дисципліни «Організація ділового туризму та виставкової діяльності» є надання студентам комплексу знань з функціонування національного, світового ринку ділового туризму та виставкової діяльності, інфраструктури ділового туризму, матеріально-технічного забезпечення виставкових заходів для формування практичних навичок організації ділових та виставкових заходів.

Предметом дисципліни є сукупність соціально-економічних, організаційних, матеріально-технічних та інших умов організації ділового туризму та виставкової діяльності.

Основні завдання дисципліни:

- формування у студентів розуміння сутності та значення ділового туризму та виставкової діяльності для туристичних підприємств;
- набуття і засвоєння студентами навичок оцінки матеріально-технічних засобів для забезпечення ділового туризму та виставкової діяльності;
- набуття знань та навичок планування, організації та проведення заходів ділового туризму та виставкової діяльності.

По закінченню вивчення дисципліни студенти повинні:

- **знати:** зміст основних понять курсу; сутнісні характеристики ділового туризму та виставкової діяльності; особливості розвитку національного та світового ринку ділового туризму та виставкових послуг; міжнародні та національні організації у сфері ділового туризму та виставкової діяльності; законодавчі умови провадження ділового туризму та виставкової діяльності; технологію проведення виставок;

- **вміти:** оцінювати інфраструктуру ділового туризму; планувати та організовувати ділову і культурну програму ділових подорожей; планувати та приймати участь у виставкових заходах; аналізувати результати участі підприємства у виставкових заходах.

Дисципліна «Організація ділового туризму та виставкової діяльності» вивчається студентами напряму підготовки 6.140103 «Туризм» галузь знань 1401 «Сфера обслуговування». Даний курс має взаємозв'язки з такими дисциплінами як «Організація туризму (Основи туризмознавства)», «Організація туризму (Організація туристичних подорожей)», «Організація туризму (Організація анімаційної діяльності)», «Маркетинг».

Навчання ґрунтується на поєднанні лекцій та практичних занять. Лекційні заняття передбачають теоретичне осмислення та узагальнення складних розділів дисципліни. Практичні заняття мають на меті закріплення та більш глибоке усвідомлення лекційного матеріалу на практиці. Індивідуальна робота студента полягає у вирішенні індивідуальних завдань, а самостійна робота – самостійне ознайомлення з відповідними розділами курсу, рекомендованими викладачем.

Дисципліна «Організація ділового туризму та виставкової діяльності» не є нормативною, але виконує систематизуючу функцію, відіграє важливу роль у формуванні цілісних знань про систему туристичних послуг України та світу. Зміст дисципліни «Організація ділового туризму та виставкової діяльності» виступає як система теоретико-методологічних і організаційно-практичних засад, що визначають рівень теоретичних знань та практичних навичок студентів щодо комплексного аналізу розвитку

ділового туризму та виставкової діяльності в Україні і світі, матеріально-технічного забезпечення та організації цих видів діяльності.

За навчальним планом на вивчення дисципліни «Організація ділового туризму та виставкової діяльності» передбачено 108 год (3 кредитів, 3 години на тиждень), в тому числі: 20 годин лекцій, 34 годин практичних занять, 14 годин індивідуальних занять, 40 годин самостійної роботи студентів.

Оцінка знань здійснюється за кредитно-модульною системою, форма підсумкового контролю – ПМК.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ

МОДУЛЬ 1

Організація ділового туризму

Тема 1. Сутнісна характеристика ділового туризму.

Категорії ділового туризму. Елементи МІСЕ. Види заходів у діловому туризмі. Зв'язок економічного розвитку та ділового туризму. Умови та фактори розвитку ділового туризму. Історія і сучасні тенденції ділового туризму. Державна підтримка розвитку ділового туризму.

Тема 2. Інфраструктура для ділового туризму.

Заклади обслуговування ділових зустрічей. Конференц-зали і бізнес-центри. Обладнання для ділових заходів. Вимоги до готелів для ділових заходів. Матеріально-технічне забезпечення інсентив-туризму. Особливості обслуговування ділового сегменту споживачів готельними і туристськими підприємствами. Сучасні інформаційні ресурси для ділового туризму. Інвестиційна привабливість розвитку інфраструктури для ділового туризму.

Тема 3. Організація ділових подорожей.

Особливості організації в'їзних та виїзних ділових подорожей. Travel-політика корпоративних клієнтів. Цільові групи ділових туристів. Маршрут ділової подорожі. Ділова програма. Анімація у діловому туризмі. Страхування у діловому туризмі. Сюжетний корпоративний туризм. Транспортні послуги. Структура та умови договору про надання послуг організації ділових поїздок. Асортимент послуг у діловому туризмі. Інсентив-програма. Діловий етикет. Програми лояльності у діловому туризмі.

Тема 4. Вітчизняний та світовий досвід організації та розвитку ділового туризму.

Глобалізація в розвитку ділового туризму. Географія ділового туризму. Світовий ринок ділового туризму. Виставки ділового туризму (IMEX та EIBTM). Національні та міжнародні організації у сфері ділового туризму. Основні світові оператори сфери ділового туризму. Світові центри ділового туризму. Проблеми та перспективи розвитку ділового туризму в Україні. Розвиток ділового туризму у Європі, Північній та Латинській Америці, Африці, Азії і Тихоокеанському регіоні.

МОДУЛЬ 2

Організація виставкової діяльності

Тема 5. Характеристика та значення виставкових заходів.

Виставка як інструмент маркетингових досліджень. Суб'єкти виставкової діяльності. Класифікація виставкових заходів. Формати виставкових заходів. Міжнародна класифікація виставок. Законодавчі умови провадження виставкової

діяльності. Державне регулювання виставкової діяльності. Інформаційне забезпечення виставкової діяльності. Сучасні тенденції виставкової діяльності.

Тема 6. Матеріально-технічне та кадрове забезпечення виставкових заходів.

Підготовка виставкового стенду. Проектування експозиції. Виставкове обладнання і виставковий дизайн. Підготовка рекламно-інформаційних матеріалів. Технічне забезпечення заходів. Інфраструктура виставкової діяльності.

Підбір і підготовка персоналу. Фахівець з виставкового маркетингу. Менеджер виставкової діяльності. Виставковий дизайнер та фахівець-стендист.

Тема 7. Технологія роботи під час та після виставкових заходів

Вимоги до проведення виставок. Види участі у виставкових заходах. Вибір виставкової тематики. Розробка концепції виставки. Робочий план підготовки та проведення виставки. Визначення цілей участі у виставці. Основні критерії оцінки та вибір виставки.

Позиціонування на виставці. Рекламна підтримка виставкових заходів. Маркетингові дослідження на виставці. Промо-акції. Імідж фірми та його формування на виставці.

Типи відвідувачів з точки зору їх поведінки і робота з ними. Фактори успіху комунікації. Вимоги до комунікацій на стенді. Принципи правильної комунікації з відвідувачами. Усна майстерність. Культура і техніка мовлення. Підготовка тез і конспекту виступу персоналу, працюючого на стенді.

Післявиставкова робота. Аналіз контактів та інформації, отриманої від відвідувачів і конкурентів; оцінка зауважень, реакцій і загальної критики з боку відвідувачів. Підготовка звітів. Вибір і розвиток відносин з перспективними клієнтами. Підведення підсумків. Методи оцінки ефективності участі у виставці.

Тема 8. Вітчизняний та світовий досвід організації та розвитку виставкової діяльності.

Світовий ринок виставкових послуг. Міжнародні та національні виставкові асоціації. Всесвітня асоціація виставкової індустрії (UFI). Найбільші виставки в Україні. Найбільші виставки світу за тематичними напрямками. Державна підтримка виставкової діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід. Розвиток виставкової діяльності у Європі, Північній та Латинській Америці, Африці, Азії і Тихоокеанському регіоні.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Про туризм : Верховна Рада України; Закон від 15.09.1995 № 324/95-ВР – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги : ДСТУ 4268:2003. – [Чинний від 23.12.2003]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://3umf.com/doc/446/>
3. Послуги туристичні. Класифікація готелів : ДСТУ 4269:2003. – [Чинний від 23.12.2003] – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://3umf.com/doc/450/>
4. Заклади ресторанного господарства. Класифікація : ДСТУ 4281:2004. – [Чинний від 01.07.2004] – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://3umf.com/doc/449/>
5. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг : Держтурадміністрація України; Наказ від 16.03.04 № 19. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0413-04>
6. Концепція розвитку виставково-ярмаркової діяльності : Затв. постановою Кабінету міністрів України від 22.08.2007 р. N 1065 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1065-2007-%D0%BF>
7. Экономика и организация туризма: международный туризм : учеб. пособие / под ред. И. А. Рябова, Ю. В. Забаев, Е. Л. Драчева. – 4-изд., испр. и доп. – М. : КноРус, 2010. – 568 с.
8. Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму : підруч. / Ф. Ф. Шандор, М. П. Кляп. – К. : Знання, 2013. – 334 с.
9. Алієва-Барановська В. М. Міжнародний туризм : навч. посібник-довідник / В. М. Алієва-Барановська, І. І. Дахно. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 344 с.
10. Пекар В. О. Основи виставкової діяльності : навч. посіб. / В. О. Пекар. – К. : Євроіндекс, 2009. – 348 с.
11. Бердышев С. Н. Организация выставочной деятельности : учеб. пособ. / С. Н. Бердышев. – 2-е изд. – М. : Дашков и К, 2010. – 228 с.

Додаткова

12. Герасименко В. Г. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів : навч. посіб. / В. Г. Герасименко, А. В. Замкова. – Харків : Бурун Книга, 2011. – 112 с.
13. Кусков А. С. Транспортное обеспечение в туризме : учеб. / А. С. Кусков, Ю. А. Джаладян. – М. : КНОРУС, 2008. – 368 с.
14. Панченко Ю. В. Менеджмент внутрішнього і міжнародного туризму : навч. посіб. / Ю. В. Панченко, О. Є. Лугінін, С. В. Фомішин. – Херсон : Олді-плюс, 2013. – 342 с.
15. Должикова-Поліщук Л. В. Динамика и развитие делового и конгрессного туризма в Украине / Л. В. Должикова-Поліщук // Актуальні проблеми економіки. –

2014. – № 8. – С. 67–70.

16. Вдовічена О. Г. Перспективи та прогнози розвитку виставково-ярмаркової діяльності в умовах економічної нестабільності: регіональний вимір / О. Г. Вдовічена // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 1. – С. 232–242 .

17. Туризм в умовах глобалізації: особливості та перспективи розвитку : монографія / За ред. М. О. Кизим, В. Є. Єрмаченко. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 472 с.

18. Школа І. М. Менеджмент туризму : підруч. / І. М. Школа, О. П. Корольчук. – Чернівці : Книги-XXI, 2011. – 464 с.

19. Білецька І. Діловий туризм у контексті розвитку міжнародного туризму / І. Білецька // Журнал європейської економіки. – 2011. – № 2. – С. 178–187.

20. Світова асоціація ділового туризму (Global Business Travel Association). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gbta.org>

21. Асоціація ділового туризму України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.misce.com.ua>

22. Виставкова федерація України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.expo.org.ua>

23. Міжнародний союз виставок и ярмарків. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uefexpo.ru

24. Міжнародний союз ярмарків (UFI). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ufinet.org

25. Офіційний сайт європейської статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>

